

Kúria végzése

Az ügy száma: Bhar.III.332/2021/11.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2021. október 19.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): III. rendű

Első fok: Szolnoki Törvényszék, 9.B.1067/2013/332.,
ítélet, tárgyalás, 2018. szeptember 14.

Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.I.458/2019/117.,
ítélet, tanácsülés, 2020. szeptember 21.

A fellebbezés előterjesztője: a III. rendű vádlott és védője

A fellebbezés iránya: a III. rendű vádlott javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben a III. rendű vádlott és védője által bejelentett

másodfellebbezéseket elbírálva a Szegedi Ítéltábla Bf.I.458/2019/117. számú ítéletét a III. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

Indokolás

I.

[1] A Szolnoki Törvényszék a 2018. szeptember 14-én kihirdetett 9.B.1067/2013/332. számú ítéletével a III. rendű vádlottat költségvetési csalás büntette [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont 2. fordulat, (3) bekezdés a) pont, 3/a. tényállási pont] és 23 rendbeli felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt [1978. évi IV. törvény 275. § (1) bekezdés b) pont, 3/a. tényállási pont] halmazati büntetésül 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 300 napi tétel, napi tételenként 2.500 forint, összesen 750.000 forint pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2020. szeptember 21-én tanácsülésen meghozott Bf.I.458/2019/117. számú ítéletével a III. rendű vádlott tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A III. rendű vádlott cselekményeit költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulat, (4) bekezdés b) pont 2. fordulat] és 23 rendbeli felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] minősítette. A III. rendű vádlott bűnösségét további 1 rendbeli felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] is megállapította. Rendelkezett arról, hogy a III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén a feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap, valamint arról, hogy a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozata a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén fogház, a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén börtön. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű vádlott tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az ügyész a III. rendű vádlott terhére, súlyosítás érdekében, valamint a III. rendű vádlott és védője – valamennyi cselekményt érintően – bűnösségének megállapítása miatt, a történeti tényállás megállapítása és az abból levont jogkövetkeztetés, valamint a bizonyítékértékelés és a kiszabott büntetés miatt elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentett be másodfellebbezést.

[4] A Legfőbb Ügyészség a BF.110/2021/2. számú átiratában a III. rendű vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezést visszavonta.

[5] A védelmi fellebbezés kapcsán kifejtette, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy ítélete ellen fellebbezésnek van helye.

[6] Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a másodfellebbezéssel érintett III. rendű vádlott felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetteként értékelt cselekményei kapcsán lényegében a váddal egyező tényállást állapított meg, és e cselekményeket a váddal egyezően minősítette, így azok rendbeliségét eszerint állapította meg. E tényállás alapján nem kétséges, hogy az elsőfokú bíróság valamennyi vonatkozó közokirat-hamisítás büntette büncselekményt a bűnösség körébe vonta, azok rendbeliségét azonban tévesen határozta meg.

[7] Álláspontja szerint az első-, illetőleg a másodfokú ítéletben foglaltak alapján nem határozható meg, hogy a III. rendű vádlott terhére megállapított felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítása közül melyek azok a részcselekmények, amelyek kapcsán a másodfokú bíróság további bűnösséget állapított meg. Megjelölte ugyan a tényállás 3/a. pontját, azt azonban már nem, hogy ezt minek alapján tette, erre vonatkozó indokolást nem adott. Ugyanakkor a tényállás 3/a. pontja a III. rendű vádlott 24. rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítását írja le. Azt, hogy ezek közül a további bűnösség alapját melyik rész-cselekmény képezi, a másodfokú bíróság sem tudta megjelölni.

[8] Kifejtette, hogy a tényállás 3/a. pontjának vonatkozó része szerint az I. rendű vádlott a II. rendű és a III. rendű vádlott rábírása alapján a 2009. március 26. napjától 2010. november 26. napjáig terjedő időszakban 24 személy esetében állított ki valótlan tartalmú elsőfokú ortopéd szakorvosi véleményt. Az I. rendű vádlott ezen alkalmakkor hivatali kötelességét megszegve, a valósággal ellentétesen azt foglalta közokiratba, hogy e személyeket megvizsgálta és megállapította, hogy járás, terhelhetőség, tömegközlekedési eszközhasználat kapcsán a közlekedésképességeket érintően súlyosan mozgáskorlátozottak.

[9] Az ügyészség szerint a tényállás nem tartalmazza, hogy a III. rendű vádlott a rábírás megvalósító cselekményét pontosan mikor, egy vagy több alkalommal, ha több alkalommal, akkor alkalmanként hány valótlan tartalmú közokiratra vonatkozóan valósította meg. Abból azonban, hogy általában egy alkalommal több valótlan tartalmú szakorvosi vélemény kiállítására került sor, arra lehet következtetni, hogy a rábíró tevékenység is alkalmanként több valótlan tartalmú okiratra vonatkozott, így a III. rendű vádlott esetében rögzíthető, hogy a másodfokú bíróság által megállapított további 1 rendbeli büncselekmény az érintett vádlott egyéb, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítási cselekményeivel, de legalább azok egy részével alaki halmazatban valósult meg.

[10] Rámutatott továbbá arra, hogy nem hagyható figyelmen kívül, hogy a vonatkozó közokirat-hamisítási cselekmények kapcsán az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság érintetlenül hagyta. Azaz a másodfokú bíróság ugyanazon tényeket ugyanolyan, de több rendbeli büncselekményként értékelte, azaz a minősítés hibáját orvosolta. A másodfokú bíróság tehát valójában nem új bűnösséget állapított meg, hanem csak eltérően minősítette ugyanazt a cselekményt. A töretlen ítélkezési gyakorlat szerint azonban ez a harmadfokú eljárás lehetőségét nem nyitja meg.

[11] A Be. 615. § (2a) bekezdése szerint nem tekinthető ellentétes döntésnek, ha a vádlott egy cselekménye több büncselekményt valósít meg, és erre figyelemmel a másodfokú eljárásban az elsőfokú bíróság által megállapított minősítés megváltoztatásának lett volna helye.

Az ügyészség szerint a jelen esetben is ez a helyzet.

[12] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi ítéltábla ítélete ellen a III. rendű vádlott által bejelentett fellebbezést tanácsulésen utasítsa el.

[13] A III. rendű vádlott a másodfellebbezésében mind a költségvetési csalás büntette, mind a közokirat-hamisítás büntette vonatkozásában a megállapított tényállást és az abból levont jogi következtetéseket, a bizonyítékok értékelését, valamint a kiszabott büntetést támadta.

[14] A III. rendű vádlott védője szerint, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem lehet megállapítani, hogy a III. rendű vádlott és az I. rendű vádlott mikor és hol egyeztek meg abban, hogy az I. rendű vádlott hamis igazolásokat állít ki, nem lehet megállapítani a terhére a felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette elkövetését. Mindezek alapján indítványozta a III. rendű vádlott felmentését a felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének vádja alól.

[15] A védő a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra tett észrevételében kifejtette, hogy a másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor másodfellebbezési jogot biztosított a III. rendű vádlott és védője részére. Álláspontja szerint, mivel az ítélőtábla újabb bűncselekményt állapított meg a III. rendű vádlott terhére, amelyet a vádirat nem tartalmazott, ezért a másodfokú ítélet ezen rendelkezése ellen jogorvoslati jogosultsága van a III. rendű vádlottnak. Mivel vádmódosítás nem történt, és a vádirat csak 23 rendbeli közokirat-hamisítás büntette elkövetésével vádolta meg a III. rendű vádlottat, vizsgálni kell, hogy a Szegedi Ítélőtábla ítélete nem minősül-e a vádtól történő eltérésnek.

III.

[16] A Kúria a másodfellebbezést a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[17] A nyilvános ülésen a III. rendű vádlott védője változatlanul fenntartotta az írásban benyújtott fellebbezésben és az ügyészi átiratra tett észrevételében foglaltakat.

[18] Kifejtette, hogy mind a költségvetési csalás, mind a közokirat-hamisítás büntette tekintetében tudnia kellett volna arról a III. rendű vádlottnak, hogy az I. rendű vádlott bűncselekményt követ el. A közokirat-hamisítás büntette vonatkozásában pedig arról, hogy az I. rendű vádlott olyan közokiratokat állít ki, amelyek nem valósak. Álláspontja szerint összefügg a III. rendű vádlott tudattartalma a két bűncselekmény vonatkozásában, hisz amennyiben ő nem tud arról, hogy ezen közokiratok hamisak, úgy azt sem lehet a terhére róni, hogy költségvetési csalást követett el.

[19] A védő szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem lehet megállapítani, hogy a III. rendű vádlott és az I. rendű vádlott mikor és hol egyezett meg abban, hogy az I. rendű vádlott hamis igazolásokat állít ki a kft. munkavállalói részére, így álláspontja szerint nem róható a III. rendű vádlott terhére a felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette.

[20] Ezért kérte, hogy a Kúria a III. rendű vádlottat mentse fel a felbújtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének vádja alól.

[21] A Legfőbb Ügyészség képviselője az ügyészség írásbeli nyilatkozatában írtakkal egyező tartalommal szólalt fel. Indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Ítélőtábla Bf.I.458/2019/117. számú ítélete ellen a III. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezéseket a Be. 617. §-ára figyelemmel, a Be. 597. § (1) bekezdése alapján utasítsa el.

IV.

[22] A III. rendű vádlott és védője által bejelentett fellebbezés a következők szerint nem alapos.

[23] A (másod)fellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén teszi lehetővé.

[24] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül. Mindez a következőket jelenti.

[25] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdés pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[26] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezés alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak.

[27] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságéval ellentétes.

[28] A Be. 615. § (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

b) az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,

c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[29] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése, nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás, illetve a felmentés ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.

[30] A hatályos Be. ehhez, a korábbi eljárási törvényben is meglévő feltételhez hozzárendelte, hogy nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak fájlalása, sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[31] Jelen esetben a másodfokú bíróság a III. rendű vádlott bűnösségét további 1 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] is megállapította.

[32] Az ügyészi álláspont eltérősége abból fakad, hogy mire vezethető vissza ennek a további 1 rendbeli bűncselekménynek a felrovása (alaki vagy anyagi halmazatra).

[33] A közokirat-hamisítás vonatkozásában halmazat valósul meg, ha az elkövető több közokirat tekintetében követi el a cselekményt, és azok egymástól függetlenül is alkalmasak jogsérelem előidézésére. Ilyenkor annyi rendbeli a bűncselekmény, ahány közokiratról van szó. Jelen esetben annak van jelentősége, hogy hány embernek állított ki hamis közokiratot az I. rendű vádlott a III. rendű vádlott felbujtására. Ahány személy részére állított ki ilyen okiratot, annyszor történt jogsértés. Azaz több cselekménnyel valósította meg a közokirat-hamisítás büntetét, ami anyagi halmazatot eredményezett. Ez azt jelenti, hogy jelen esetben – szemben az ügyészi állásponttal – nem csupán minősítési kérdésről van szó, hanem többletbűnösségről.

[34] Nem alapos az ügyész álláspontja a tekintetben, hogy hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás bűncselekmény kapcsán az egyes konkrét személyeket

személyükben jogosító közokiratok tekintetében helye lenne alaki halmazat megállapításának. Kétségtelen ugyanis, hogy az irányadó tényállás, ami az elsőfokú eljárásban rögzült, és a másodfokú eljárásban sem változott, rögzítette az okiratok kedvezményezettjeinek nevét és külön a szándékolt okiratok számát. Ehhez képest értelemszerű, hogy a felbujtói magatartás is (egyébként lényegéből fakadóan) célra tartó volt.

[35] A Be. 615. § (2) bekezdés c) pontja szerinti ellentétes döntés – a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett – valójában azt jelenti, hogy a bíróság lefolytatta a bizonyítást, azonban a vádat nem merítette ki. A tényállást a váddal egyező ténybeli keretek között állapította meg az elsőfokú bíróság, de nem látta el mindegyiket rendelkezéssel. Ebből következik az, hogy ez a vád ki nem merítése, mert nem rendelkezett valamiről a bíróság.

[36] Az elsőfokú bíróság által megállapított tények alapján a másodfokú bíróság megállapította a további bűnösséget. Ezzel helyreállt másodfokon a tény és a rá vonatkozó bűnösségi rendelkezésnek az összhangja. Az is kétségtelen, hogy ezzel a Be. 615. § (2) bekezdés c) pontja szerinti ellentétes döntést hozott a másodfokú bíróság.

[37] Ekként egy rendbeli közokirat-hamisítás büntette kívül maradt a rendelkezésen. A Kúria álláspontja szerint így jelen ügyben a III. rendű vádlott esetében a másodfellebbezési jog megnyílt, ezt az ítélőtábla helyesen ítélte meg, a harmadfokú eljárás lefolytatásának törvényi feltétele pedig adott [Be. 615. § (2) bekezdés c) pont].

[38] Ehelyütt jegyzi meg a Kúria, hogy ezen a helyzeten a Be. 2021. január 1-jétől hatályos módosítása – mely beiktatta a Be. 615. § (2a) bekezdését – sem változtat. A törvénymódosítás ugyanis csupán beillesztette a Kúria döntései és a következetes bírói gyakorlat nyomán kialakult jogértelmezést, miszerint akkor nincs helye harmadfokú felülbírálatnak a másodfokú ítéletben megállapított bűncselekmény kapcsán, ha az a vádlott terhére az elsőfokú bíróság által megállapított bűncselekménnyel alaki halmazatban áll.

[39] A módosítás a joggyakorlat által is kimunkált szabályt egyértelművé teszi annak kimondásával, hogy a másodfokú bíróság nincs elzárva attól, hogy a tettazonosság keretein belül olyan cselekményrészben is kimondja a vádlott bűnösségét, amit az első fokon eljárt bíróság nem minősített. Mindez azonban az alaki halmazat esetkörére vonatkozik.

[40] Éppen ezért a Be. 615. § (2a) bekezdésére hivatkozás, mely szerint erre figyelemmel a másodfokú eljárásban az elsőfokú bíróság által megállapított minősítés megváltoztatásának lett volna helye, jelen ügyben nem helytálló.

[41] A joghatályos III. rendű vádlotti fellebbezés alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[42] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.

[43] Ehhez képest kétségtelen, hogy a másodfokú bíróság egy ügyben két ítéletet – a III. rendű vádlott vonatkozásában tanácsulésen a Bf.I.458/2019/117. számú, a II. rendű vádlott vonatkozásában nyilvános ülésen a Bf.I.458/2019/120. számú – hozott. Ez viszont nem eredményezhette volna azt a tényleges helyzetet, hogy a Szegedi Ítélőtábla egy ügyben két ügydöntő határozatot hoz elkülönítés nélkül. Amit az ítélőtábla ilyen módon kettéválasztott, azt a Kúria perjogilag nem egyesíthette.

[44] A Kúria számba vette e körben a következőket:

- két ítélet született kétségtelen,
- egyazon elsőfokú ítéletet követő két ítéletből a vádlottak halmaza különböző,

- a vádlottakból a harmadfokra a két ítéletből csak egyes vádlottak kerültek,
- az egyesítés lehetősége a törvényi intenciókon kívül valójában egyetlen egy perjogi tartalomra vonatkozó, ez pedig a bizonyítás, illetve a közös elbírálás igénye, ilyen viszont harmadfokon nincs.

[45] Következésképpen valójában ez a megoldás a harmadfokú bíróság számára perjogi kényszerpályát jelent.

[46] A Kúria mint harmadfokú bíróság számára a két másodfokú ítélet esetében, különálló, elkülönült volt a jogorvoslati jogosultság, ebből adódóan, értelemszerűen a jogorvoslattal támadott ítéletek elkülönültsége is nyilvánvaló.

[47] Vagyis a két másodfokú ítélet nem egymás kiegészítője, hanem mindkettő értelemszerűen önálló (ami adott esetben ismétléssel is járhat), viszont ez nem vezethet kettős értékeléshez.

[48] Ugyanakkor ezt nyilvánvalóan kizárja az, hogy a két ítélettel történt ügyelintézés esetében a vádlottak köre egymással nincs átfedésben. Jelentősége annak van, hogy a felbujtói, a tettesi elkövetések milyenek. Viszont a harmadfokú bíróság számára ennek vizsgálata értelemszerűen csupán a harmadfokú felülbírálattal érintett vádlottak esetében áll fenn. Minden más meghaladja a harmadfokú felülbírálat törvényi kereteit.

[49] Ami a másodfokú eljárásban a tanácsülésen történő ügyelintézésről illeti, a következőkre mutat rá a Kúria.

[50] A Be. 599. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a nyilvános ülésen az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megalapozatlansága esetén megállapíthatja a hiánytalan, illetve helyes tényállást, ha az az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés útján lehetséges.

[51] A Be. 598. § (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság tanácsülésen határoz akkor is, ha az ítélet ellen a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, és nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott, a védő vagy a fellebbező nem indítványozza. Ebből az következik, hogy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés nyilvános ülésen is elintézhető.

[52] A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (átmeneti törvény) 211. § (1) bekezdés szerint, ha a másodfokú bíróságnak a fellebbezés elintézésére a Be. 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést kell tartania, azonban az elbíráláshoz szükséges adatok a fellebbezéssel érintettek írásbeli nyilatkozata alapján beszerezhetők, az ehhez szükséges intézkedéseket a tanács elnöke teszi meg.

[53] Az átmeneti törvény 211. § (2) bekezdés szerint, az (1) bekezdésben meghatározott esetben, ha a beszerzett adatok szerint tárgyalás tartása nem szükséges, vagy ha a rendelkezésre álló adatok alapján az ügy tanácsülésen való elbírálásának nincs akadálya és a vádlott, védő, ügyész vagy a fellebbező a nyilvános ülés kitűzését nem indítványozza, a másodfokú bíróság a fellebbezésről tanácsülésen dönt.

[54] Az átmeneti törvény 211. § (4) bekezdése révén a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megalapozatlansága esetén a Be. 599. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott feltételek mellett tanácsülésen is megállapíthatja a hiánytalan, illetve helyes tényállást.

[55] Jelen ügyben a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság nyilatkozta a jogosultakat, hogy indítványozzák-e nyilvános ülés kitűzését. Azon vádlottak tekintetében, akik nem indítványozták nyilvános ülés kitűzését, a másodfokú bíróság az átmeneti törvény 211. § (2) bekezdése szerint a fellebbezésről tanácsülésen döntött.

[56] A III. rendű vádlott és védője, valamint az ügyész nem indítványozta nyilvános ülés vagy tárgyalás tartását, így az ő vonatkozásában az ítélőtábla tanácsulást tartott.

[57] Az ítélőtábla az elsőfokú ítélet tényállását az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján egészítette ki, illetve helyesbítette, és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített tényállás megalapozott.

[58] Az átmeneti törvény 2020. június 18-án lépett hatályba, a jelen másodfokú eljárás lefolytatására tehát e jogszabály rendelkezései is irányadók, mely lehetővé tette, hogy a nyilvános ülés helyébe tanácsulás lépjen.

[59] Mindezekből kitűnően a másodfokú bíróság eljárása mindenben megfelelt a Be. 599. §-ban, valamint az átmeneti törvény 211. § (1) és (2) bekezdéseiben írt szabályoknak, ezért a másodfokú bíróság eljárásával összefüggésben hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés fel sem merülhet.

[60] Mindezek előre bocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bekezdés és (2) bekezdés].

[61] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.

[62] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a másodfellebbezéssel érintett része megalapozott-e.

[63] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[64] A harmadfokú bíróság értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által megalapozottnak tartott tényállás.

[65] A másod- és harmadfokú bíróság számára egyaránt adott ugyanis a megalapozatlanság vizsgálatának törvényi lehetősége, és ugyanaz értendő a megalapozatlanság okai alatt [Be. 592. § (1) bekezdés].

[66] Mindezeket előre bocsátva a Kúria a – az ellentétes döntést érintő – felülbírálat eredményeként megállapította, hogy jelen ügyben a másodfokú bíróság által az ítélkezése alapjául elfogadott 3/a. tényállási pont megalapozott, ezért az a Be. 619. § (1) bekezdés alapján irányadó volt a harmadfokú eljárásban is.

[67] Az eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti III. rendű vádlotti magatartás tényállásszerűsége, ami egy anyagi jogi kérdés, és ezzel szorosan összefüggésben a marasztaló döntés Be. 590. § (5) bekezdés b) pont szerinti vizsgálata.

[68] A tényállás 3/a. pontjának vonatkozó része szerint az I. rendű vádlott a II. rendű és III. rendű vádlottak rábírása alapján a 2009. március 26. napjától 2010. november 26. napjáig terjedő időszakban 24 személy esetében állított ki valótlan tartalmú elsőfokú ortopéd szakorvosi véleményt.

[69] Az I. rendű vádlott ezen alkalmakkor hivatali kötelességét megszegve, a valósággal ellentétesen azt foglalta közokiratba, hogy e személyeket megvizsgálta és megállapította, hogy járás, terhelhetőség, tömegközlekedési eszközhasználat kapcsán a közlekedésképesységüket érintően súlyosan mozgáskorlátozottak. A III. rendű és a IV. rendű vádlottak az így beszerzett, általuk is tudottan valótlan tartalmú elsőfokú szakorvosi

vélemények alapján egy kft., mint akkreditált munkáltató képviselőjében eljárva, mint megváltozott munkaképességű munkavállalók – foglalkoztatása után, havi rendszerességgel, költségvetési támogatást igényeltek a cég székhelye szerint illetékes megyei munkaügyi központhoz benyújtott igénylőlapok alapján. A III. rendű és a IV. rendű vádlottak a munkaügyi központ rendelkezésére bocsátották az általuk tudottan valótlan tartalmú elsőfokú ortopéd szakorvosi vélemények másolati példányait, s ezzel a munkaügyi központ eljáró alkalmazottait a támogatásra való jogosultság tekintetében megtévesztették. A III. rendű vádlott az általa aláírt elszámolólapokkal történt igénylések kapcsán 26.434.625 forint vagyoni hátrányt okozott a központi költségvetésnek.

[70] A Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont szerint az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve lényeges tényt hamisan foglal közokiratba, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[71] A hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette esetén az elkövető büntetőjogi felelőssége akkor állapítható meg, ha

- hivatalos személy,
- visszaél a hivatali hatáskörével,
- az elkövetés tárgya közokirat, vagyis, ha lényeges tényt hamisan foglal közokiratba.

E feltételek konjunktívák.

[72] Jelen ügyben az elsőfokú ítélet tartalmazza azokat a történeti tényeket, amelyekből okszerű következtetés vonható arra, hogy az I. rendű vádlott hivatalos személy (elsőfokú ítélet 61. oldal 1. pont 1-3 bekezdés), illetve az I. rendű vádlott hivatalos személyi minőségére vonatkozó következtetést az elsőfokú ítélet jogi indokolása tartalmazza (elsőfokú ítélet 281. oldal 11. bekezdés).

[73] Az elsőfokú bíróság ítélete tartalmazza azt, hogy a bíróság mit tekint a hivatali helyzettel való visszaélésnek (elsőfokú ítélet 112. oldal utolsó bekezdéstől a 113. oldal 1. bekezdéséig).

[74] Az elsőfokú ítélet jogi indokolásában szerepelnek azok a tények, amelyek alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű vádlott által kiállított elsőfokú orvosi szakvélemények közokiratok (elsőfokú ítélet 282. oldal 3. bekezdéstől az 5. bekezdésig).

[75] A tényállásban írt – egyébéként váddal egyező – személyek száma egyértelműen 24, a másodfokú bíróság tehát helyesen észlelte e körben az elsőfokú ítélet hibáját.

[76] A Szegedi Ítéltábla Bf.I.458/2019/117. számú ítélete 64. oldal [583], [584] bekezdése a III. rendű vádlottra vonatkozóan megállapította, hogy: „A III. rendű vádlott cselekményét költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulat, (4) bekezdés b) pont 2. fordulat] és 23 rendbeli – a Btk. 14. § (1) bekezdésére figyelemmel – felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] minősítette.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy a törvényszék ez utóbbi bűncselekményt illetően nem merítette ki a vádat. Az irányadó tényállás szerint a felbujtói magatartás 24 személy esetében valósult meg (elsőfokú ítélet 112. oldal utolsó bekezdés). Az elsőfokú bíróság azonban csak 23 rendbeli bűncselekményben állapította meg a III. rendű vádlott bűnösségét. Ezért az ítéltábla a III. rendű vádlott bűnösségét további 1 rendbeli – a Btk. 14. § (1) bekezdésére is figyelemmel – felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] is megállapította.”.

[77] Az ítéltábla álláspontja helyes.

[78] Ami a III. rendű vádlott felbujtói magatartásához kapcsolódó tudati oldal vizsgálatát illeti, ezt az eljárt bíróság elvégezte, az ehhez szükséges tényeket a tényállás tartalmazza, az e tényekből levont jogkövetkeztetés pedig helyes.

[79] Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat a következőkre.

[80] A felbujtás lényege a tettes(ek) rábírása arra, hogy egy vagy több konkrét bűncselekményt elkövessen(ek). A felbujtás elkövetési magatartása a rábírás, ami nem más, mint a tettesre gyakorolt olyan pszichikai ráhatás, amely kialakítja a tettesben a konkrét bűncselekmény elkövetésére vonatkozó szándékot. Ez szóban, írásban, ráutaló magatartással egyaránt megvalósulhat, formáját illetően lehet kérés, rábeszélés, megbízás, utasítás, fogadás ajánlása, látszólagos lebeszélés, ajándék vagy egyéb előny ígérese, beszámítást ki nem záró kényszer, fenyegetés is.

[81] Jelentősége nem a rábírói tevékenység mibenlétének, hanem hatásának van, amitől a tettesben nem csupán felébred, hanem elhatározottá is válik a bűncselekmény elkövetésének szándéka.

[82] A rábírás legjellemzőbb sajátossága, hogy az szándékkiváltó hatású. Ez az alapvető indoka, hogy a felbujtói tevékenységnek értelemszerűen meg kell időben előznie a bűncselekmény végrehajtásának megkezdését.

[83] Az irányadó tényállás szerint:

– a III. rendű vádlott 2009. március elején, pontosabban meg nem jelölhető napon női szabó munkakörben foglalkoztatott alkalmazottjától azt kérte, adja át neki az orvosi dokumentációját, mert annak felhasználásával „végleges hét pontos papírt” és annak birtokában állami támogatást tud szerezni.

– A III. rendű vádlott a 2009. március 26. napja és 2010. november 26. napja közötti időszakban, a cég telephelyén további munkavállalóit is megkérte arra, szerezzenek be házi orvosaitól ortopéd szakrendelésre szóló beutalót.

– Ezen alkalmakkor a III. rendű vádlott a kérését azzal indokolta, hogy „van egy jó lehetősége a cégnek”.

– A III. rendű vádlott 2010. november elején erre kért egy varrónőt is, aki a beszélgetés során közölte a III. rendű vádlottal, hogy nem beteg és nincs orvosi dokumentációja.

– A III. rendű vádlott a munkavállalók által rendelkezésére bocsátott házi orvosi beutalókat és orvosi dokumentumokat a 2009. március 26. napjától 2010. november 26. napjáig terjedő időben – közelebbről meg nem határozható napokon – a II. rendű vádlott közreműködésével elvitte az I. rendű vádlotthoz.

– A III. rendű vádlott által foglalkoztatott személyek nem jártak a kórházban, és nem vettek részt az I. rendű vádlott által végzett ortopéd szakorvosi vizsgálaton, ezzel a ténnyel a III. rendű vádlott nyilvánvalóan tisztában volt.

– Az I. rendű vádlott – a II. rendű és a III. rendű vádlottak rábírása alapján – a 2009. március 26. napjától 2010. november 26. napjáig terjedő időszakban huszonnégy személy – a III. rendű vádlott, 5 személy, továbbá a LXXXIII. rendű vádlott, az LI. rendű vádlott, az LII. rendű vádlott, 6 személy, valamint az LIII. rendű vádlott, 3 személy, az LIV. rendű vádlott, 4 személy – esetében állított ki valótlan tartalmú elsőfokú ortopéd szakorvosi véleményt. Az I. rendű vádlott ezen alkalmakkor hivatali kötelességét megszegve, a valósággal ellentétesen azt foglalta közokiratba, hogy e személyeket megvizsgálta és megállapította, hogy járás, terhelhetőség, tömegközlekedési eszközhasználat kapcsán a közlekedőképességüket érintően súlyosan mozgáskorlátozottak.

[84] E tényekből következően a III. rendű vádlott tudattartalmára vont jogi következtetés helyes.

[85] Mindezek alapján a III. rendű vádlott bűnösségének megállapítására további 1 rendbeli – összesen 24 rendbeli –, a Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont szerinti felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében (3/a. tényállási pont) törvényesen került sor és helyes a cselekmények minősítése is.

[86] Kétségtelen, hogy a harmadfokú eljárásban – a Be. 617. § értelmében – alkalmazni kell a Be. 590. § (5) bekezdés b) pontját, miszerint az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálatnak van helye a bűnösséget megállapító rendelkezés vonatkozásában, ha a terheltet fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárást meg kell szüntetni.

[87] Jelen ügyben a fellebbezés ezt is célozta, illetve a szükséges vizsgálatot – a terheltet fel kell-e menteni, vele szemben az eljárást meg kell-e szüntetni – a törvény szerinti körben a Kúria a költségvetési csalás tekintetében elvégezte.

[88] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy: a III. rendű és a IV. rendű vádlott a munkaügyi központ rendelkezésére bocsátották az általuk tudottan valótlan tartalmú elsőfokú ortopéd szakorvosi vélemények másolati példányait, s ezzel a munkaügyi központ eljáró alkalmazottait a támogatásra való jogosultság tekintetében megtevesztették. a III. rendű vádlott az általa aláírt elszámolólapokkal történt igénylések kapcsán 26.434.625 forint vagyoni hátrányt okozott a központi költségvetésnek.

[89] E tényállást az eljáró bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, ezzel ellentétes okot vagy körülményt a Kúria az iratokban nem észlelt. Erre figyelemmel a III. rendű vádlottat nyilvánvalóan nem kell felmenteni, illetve vele szemben az eljárást megszüntetni a költségvetési csalás bűntette tekintetében sem [Be. 590. § (5) bekezdés b) pont].

[90] A III. rendű vádlott terhére rótt cselekmények minősítése törvényes, és helyes az alkalmazandó Btk. megválasztása is.

[91] Az első- és másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülményeket helyesen tárta fel, és súlyuknak megfelelően értékelte, a kiszabott büntetés törvényes, így annak megváltoztatására törvényes alap nincs.

[92] A védelmi másodfellebbezés ezért nem alapos.

[93] Ekként a Kúria a III. rendű vádlott és védője által előterjesztett másodfellebbezéseket elbírálva a Szegedi Ítéltábla Bf.I.458/2019/117. számú ítéletét a III. rendű vádlott tekintetében, a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

V.

[94] A Kúria végzése elleni fellebbezést a Be. 458. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2021. október 19.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

A Szegedi Ítéltábla Bf.I.458/2019/117. számú ítélete a Kúria Bhar.III.332/2021/11. számú végzésével a III. rendű vádlott tekintetében 2021. október 19. napján jogerős és fel nem függesztett részében végrehajtható.

Molnár Ferencné dr. s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
BÉ